

บทเรียนสำเร็จรูป

กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ชุด การสร้างเสริมสุขภาพ สมรรถภาพ และการป้องกันโรค

เล่มที่ 1 บริการดี ชีวิตดี มีคุณภาพ

นายอัชพล กิจนุกร

ตำแหน่ง ครู

วิทยฐานะครูชำนาญการ

โรงเรียนดอนตาลดงบังวิทยา อำเภอบ้านผือ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4

คำนำ

บทเรียนสำเร็จรูปชุดนี้ ได้จัดทำขึ้นสร้างขึ้นเพื่อใช้เป็นสื่อการเรียนการสอน และใช้ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ วิชา สุขศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษา และพลศึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 อีกทั้งเป็นคู่มือการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ของนักเรียน เพราะบทเรียนสำเร็จรูปเล่มนี้เป็นการสรุปเนื้อหาและเป็นวิธีการจัดการเรียน ที่เรียนรู้จากง่ายไปยาก นักเรียนค้นพบความรู้ได้ด้วยตนเอง มีการบูรณาการไปยัง สาระการเรียนรู้อื่น นักเรียนได้ปฏิบัติจริง ย่อมก่อให้เกิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้ นั่นคือ นักเรียนเกิดทักษะและใช้ทักษะการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บทเรียนสำเร็จรูปนี้ ข้าพเจ้าได้จัดทำขึ้นจากแรงจูงใจเมื่อประสบปัญหาในการ จัดการเรียนรู้ เนื่องจากเนื้อหาของแต่ละเรื่อง นักเรียนจะเรียนได้เพียงเล็กน้อยและ ไม่ต่อเนื่องทำให้ลืมได้ง่าย ข้าพเจ้าจึงได้รวบรวมความรู้ต่าง ๆ มาสรุปแล้วนำเสนอ ในรูปของบทเรียนสำเร็จรูป เพื่อสะดวกในการใช้ทั้งครูและนักเรียน

ข้าพเจ้าจึงหวังอย่างยิ่งว่า บทเรียนสำเร็จรูปนี้จะเป็นนวัตกรรมในการแก้ปัญหา ที่เกิดจากการเรียนการสอนในชั้นเรียนเป็นอย่างดียิ่งขึ้นหนึ่ง ที่เป็นประโยชน์ต่อ การจัดการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาและผู้สนใจได้พอสมควร

นายอัชพล กิจนุกร

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนำ	
สารบัญ	
คำแนะนำสำหรับครูผู้สอน	1
คำแนะนำสำหรับนักเรียน	2
ความสำคัญของบทเรียน	3
แผนภูมิลำดับขั้นตอนการเรียนรู้โดยใช้ บทเรียนสำเร็จรูป	5
แบบทดสอบก่อนเรียน	6
เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน	8
กรอบนำ	9
กรอบที่ 1	10
กรอบที่ 2	12
กรอบที่ 3	15
กรอบที่ 4	17
กรอบที่ 5	19
กรอบที่ 6	21
กรอบที่ 7	22
กรอบสรุป	24
แบบทดสอบหลังเรียน	25
เฉลยแบบทดสอบหลังเรียน	27
กระดาษคำตอบแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน	28
แบบสรุปผลการเรียนรู้	29
บรรณานุกรม	30

คำแนะนำสำหรับครู

1. บทเรียนสำเร็จรูปประกอบการจัดกิจกรรม รายวิชา พ22101 สุขศึกษา 2
กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา มีจำนวน 7 เล่ม คือ
 เล่มที่ 1 เรื่อง บริการดี ชีวิตดี มีคุณภาพ
 เล่มที่ 2 เรื่อง สุขภาพดีกับเทคโนโลยี
 เล่มที่ 3 เรื่อง จิตดี ชีวิตเป็นสุข
 เล่มที่ 4 เรื่อง อารมณ์กับสุขภาพ
 เล่มที่ 5 เรื่อง สมดุลกายจิต ชีวิตพอเพียง
 เล่มที่ 6 เรื่อง ปัญหาสุขภาพจิต
 เล่มที่ 7 เรื่อง ทดสอบความพร้อม
2. บทเรียนสำเร็จรูป **ชุดการสร้างเสริมสุขภาพ สมรรถภาพ และการป้องกันโรค**
ใช้ประกอบการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
3. บทเรียนสำเร็จรูปชุดนี้ ใช้ประกอบการสอนในชั้นเรียนหรือใช้สอนเสริมสำหรับเด็กที่เรียนดี หรือสอนซ่อมเสริมนักเรียนที่เรียนช้าให้ทันเพื่อน
4. ครูควรศึกษาบทเรียนสำเร็จรูปชุดนี้ทีละเล่ม ตั้งแต่กรอบแรกจนถึงกรอบสุดท้ายทั้งเนื้อหาและกิจกรรมให้เข้าใจก่อนทำการสอน เพื่อให้ทราบว่ากิจกรรมในกรอบใดที่ครูต้องเป็นผู้ให้คำแนะนำช่วยเหลือหรือให้คำปรึกษาบ้าง
5. ครูควรทำข้อตกลงกับนักเรียนก่อนเรียน เช่น มีวินัยในการเรียน ความซื่อสัตย์ เวลาในการศึกษา การปฏิบัติกิจกรรม ตลอดจนการประเมินผล
6. ครูควรชี้แจงให้นักเรียน อ่านคำแนะนำในการใช้บทเรียนสำเร็จรูป และปฏิบัติตามทุกขั้นตอน ทีละกรอบทุกกรอบ ทั้งเนื้อหา กิจกรรม คำถาม คำตอบ แบบทดสอบก่อนเรียน และหลังเรียน

คำแนะนำสำหรับนักเรียน

บทเรียนสำเร็จรูป เรื่อง **บริการดี ชีวิตดี มีคุณภาพ** เล่มนี้ สร้างขึ้นเพื่อให้ นักเรียนใช้เรียน ด้วยตนเอง ตามความสามารถของแต่ละบุคคล ให้นักเรียนปฏิบัติตามขั้นตอนดังนี้

1. ให้นักเรียนศึกษาคำแนะนำในการใช้บทเรียนสำเร็จรูป รวมทั้งจุดประสงค์การเรียนรู้ เพื่อให้เข้าใจวิธีการก่อน
2. ศึกษาความสำคัญของบทเรียน เพื่อให้ทราบว่าเมื่อศึกษาบทเรียน เรื่อง **บริการดี ชีวิตดี มีคุณภาพ** จบแล้ว นักเรียนจะได้รับความรู้อะไรบ้าง
3. ศึกษาแผนภูมิลำดับขั้นตอนการเรียนรู้โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป
4. ทำแบบทดสอบก่อนเรียน แล้วตรวจคำตอบจากเฉลยท้ายเล่ม
5. ทำกิจกรรมโดยศึกษาบทเรียนสำเร็จรูปทีละกรอบ ไม่ข้ามกรอบ อ่านบทเรียนและคำถาม ให้เข้าใจ คิดให้ดี แล้วจึงตอบคำถามลงในกระดาษคำตอบที่ครูแจกให้ หน้าที่มีคำถามจะมีเฉลยไว้ในหน้าถัดไป ดังนั้นควรตอบคำถามให้เสร็จก่อนแล้วจึงเปิดหน้าถัดไป
6. ถ้าตอบผิดให้นักเรียนย้อนกลับไปอ่านเนื้อหาในกรอบที่ผ่านมาอีกครั้งหนึ่ง ทำความเข้าใจ ให้ดี แล้วจึงตอบคำถามใหม่
7. บทเรียนนี้ไม่ใช่แบบทดสอบ นักเรียนไม่ต้องกังวลใจ พยายามทำไปทีละกรอบ นักเรียน จะได้รับความรู้จากการศึกษาด้วยตนเอง หากมีปัญหาหรือสงสัยประการใดให้ถามครูผู้สอนได้ ตลอดเวลา
8. ทำแบบทดสอบหลังเรียน เพื่อวัดความรู้ความเข้าใจที่ได้รับ
9. นักเรียนที่ดีจะต้องซื่อสัตย์ต่อตนเองเสมอ ดังนั้น ไม่ควรเปิดดูคำตอบก่อนทำเสร็จ
10. การวัดและประเมินผล ถ้านักเรียนทำคะแนนจากการทดสอบหลังเรียนได้ร้อยละ 80 ขึ้น (8 คะแนนขึ้นไป) แสดงว่านักเรียนมีความรู้ในเรื่อง **บริการดี ชีวิตดี มีคุณภาพ** แล้ว ให้ศึกษา บทเรียนสำเร็จรูปเล่มต่อไป

เล่มที่ 1 เรื่อง บริการดี ชีวิตดี มีคุณภาพ

ความสำคัญของบทเรียน

สาระสำคัญ

การบริการทางสุขภาพ เป็นการจัดการบริการเพื่อป้องกันโรค ส่งเสริมสุขภาพ รักษาพยาบาล และฟื้นฟูสมรรถภาพแก่ประชาชน โดยมุ่งเน้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดูแลสุขภาพตนเอง ครอบครัวและชุมชน โดยเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเป็นผู้ให้การสนับสนุน เมื่อเกิดการเจ็บป่วยสามารถเข้าถึงบริการทางสุขภาพที่มีคุณภาพมาตรฐานอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน

ดังนั้น การเรียนรู้และทำความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของการบริการทางสุขภาพ ประเภทของระบบการบริการสุขภาพและหน่วยงานที่ให้บริการทางสุขภาพ รวมทั้งรู้จักเลือกใช้บริการทางสุขภาพอย่างมีเหตุผลเพื่อให้สามารถได้รับบริการทางสุขภาพที่มีคุณภาพต่อไป

สาระที่ 4

การสร้างเสริมสุขภาพ สมรรถภาพ และการป้องกันโรค

มาตรฐานการเรียนรู้

พ 4.1 เห็นคุณค่าและมีทักษะในการสร้างเสริมสุขภาพ
การดำรงสุขภาพ การป้องกันโรค และการสร้างเสริมสมรรถภาพเพื่อสุขภาพ

ตัวชี้วัด

เลือกใช้บริการทางสุขภาพอย่างมีเหตุผล

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. บอกความหมายของการบริการทางสุขภาพได้
2. บอกความสำคัญของการเลือกใช้บริการทางสุขภาพอย่างมีเหตุผลได้
3. ระบุประเภทและหน่วยงานที่ให้บริการทางสุขภาพได้
4. เลือกใช้บริการทางสุขภาพอย่างมีเหตุผลได้

ลำดับขั้นตอนการเรียนรู้
โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป

แบบทดสอบก่อนเรียน

คำชี้แจง

ให้นักเรียนเขียนเครื่องหมาย × หน้าข้อที่ถูกต้องที่สุด

1. ข้อใดไม่ใช่การบริการทางสุขภาพ
  - ก. การบริการเพื่อป้องกันโรค ข. การส่งเสริมสุขภาพ
  - ค. การรักษาพยาบาล ง. การทดสอบสมรรถภาพ
2. หน่วยงานภาครัฐที่มีหน้าที่ให้บริการด้านสุขภาพโดยตรงคือกระทรวงใด
  - ก. กระทรวงกลาโหม ข. กระทรวงสาธารณสุข
  - ค. กระทรวงมหาดไทย ง. กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา
3. การบริการทางการแพทย์ข้อใดไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย
  - ก. การวางแผนครอบครัว ข. การเปลี่ยนถ่ายอวัยวะ
  - ค. การรักษาภาวะมีบุตรยาก ง. การผ่าตัดเสริมจมูก
4. สิทธิประโยชน์ของผู้เข้าร่วมบริการทางบริการแพทย์ที่ไม่เสียค่าใช้จ่าย ไม่ครอบคลุมเรื่องใด
  - ก. การตรวจสุขภาพของหญิงตั้งครรภ์ ข. การตรวจสภาพช่องปาก
  - ค. การรักษาภาวะผู้มีบุตรยาก ง. การตรวจสุขภาพประชาชนทั่วไป
5. หน่วยงานที่ให้บริการสุขภาพที่ใกล้ชิดประชาชนเป็นหน่วยบริการปฐมภูมิคือหน่วยงานใด
  - ก. สถานีอนามัย ข. ศูนย์สุขภาพชุมชน
  - ค. โรงพยาบาลชุมชน ง. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด
6. ข้อใดไม่ใช่ระบบสุขภาพภาครัฐ
  - ก. กระทรวงสาธารณสุข ข. โรงพยาบาลศูนย์
  - ค. สภากาชาดไทย ง. โรงพยาบาลชุมชน

7. หลักการที่สำคัญของระบบสุขภาพภาคประชาชนคือข้อใด
  - ก. ประชาชนมีความสามารถดูแลสุขภาพของตนเอง
  - ข. หน่วยงานภาครัฐบริการสุขภาพได้ทั่วถึงในชุมชน
  - ค. ประชาชนและองค์กรท้องถิ่นร่วมมือกับด้านบริการสุขภาพ
  - ง. ประชาชนในชุมชนมีเป้าหมายร่วมกัน
8. ข้อใดไม่ใช่ระบบสุขภาพภาคประชาชน
  - ก. ชมรมสร้างเสริมสุขภาพ
  - ข. ศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน (ศสมช.)
  - ค. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)
  - ง. อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.)
9. ระบบสุขภาพภาคประชาชนที่นักเรียนสามารถเข้าร่วมได้มากที่สุดคือข้อใด
  - ก. ชมรมสร้างเสริมสุขภาพ
  - ข. ศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน (ศสมช.)
  - ค. แกนนำและอาสาสมัครนักเรียนและเยาวชน
  - ง. อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.)
10. เป้าหมายสูงสุดของระบบสุขภาพคืออะไร
  - ก. ประชาชนทุกคนมีสุขภาพดี
  - ข. ประชาชนได้รับการบริการด้านสุขภาพอย่างทั่วถึง
  - ค. ประชาชนทุกคนพึ่งตนเองด้านสุขภาพได้
  - ง. ประชาชนมีส่วนร่วมดูแลบริหารจัดการระบบสุขภาพ

เฉลยแบบทดสอบก่อน

ข้อที่	คำตอบ
1	ง
2	ข
3	ก
4	ค
5	ข
6	ค
7	ก
8	ค
9	ค
10	ก

ทำถูกกี่ข้อครับ .....?

เตรียมตัวไปศึกษา กรอบความรู้กันเลย

นะครับเด็กๆ

กรอบนำ

สวัสดีครับ ...วันนี้ผมจะพามารู้จัก
ความหมายของการบริการทางสุขภาพ
กันก่อนนะครับ

การบริการทางสุขภาพ เป็นการจัดบริการเพื่อป้องกันโรค ส่งเสริมสุขภาพ รักษาพยาบาล และฟื้นฟูสมรรถภาพแก่ประชาชน โดยมุ่งเน้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดูแลสุขภาพตนเอง ครอบครัวและชุมชน โดยเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเป็นผู้ให้การสนับสนุน เมื่อเกิดการเจ็บป่วยสามารถเข้าถึงบริการทางสุขภาพที่มีคุณภาพมาตรฐานอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน

ที่มา : <http://tl.smmonline.net/news/46296.html>

กรอบที่ 1

การบริการทางสุขภาพ หมายถึง การบริการเพื่อป้องกันโรค ส่งเสริมสุขภาพ รักษาพยาบาลและฟื้นฟูสมรรถภาพของประชาชนซึ่งดำเนินการโดยบุคลากรหน่วยงานภาครัฐและเอกชนรวมทั้งการมีส่วนร่วมในการให้บริการของภาคประชาชน

การส่งเสริมสุขภาพ เป็นการจัดบริการสุขภาพเพื่อเพิ่มศักยภาพการดูแลสุขภาพแก่ประชาชน ลดปัจจัยเสี่ยง ปรับปรุงสิ่งแวดล้อม และพัฒนาสุขภาพให้ดีขึ้นทั้งร่างกาย จิตใจ สังคม และจิตวิญญาณ

การป้องกันโรค เป็นการจัดบริการด้านสุขภาพเพื่อป้องกันโรคต่างๆ ในท้องถิ่น ได้แก่ การสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค การควบคุมโรคเมื่อมีการระบาดของโรค เช่น โรคไข้เลือดออก โรคไข้หวัดนก

การรักษาพยาบาล เป็นการจัดบริการบำบัดโรคแก่ประชาชนเมื่อเกิดการเจ็บป่วย เช่น การตรวจโรคทั่วไป การปฐมพยาบาล การผ่าตัด

การฟื้นฟูสุขภาพ เป็นการจัดบริการสุขภาพหลังจากการรักษาพยาบาลจนหายจากโรค เพื่อให้ผู้ป่วยกลับไปสู่สภาพปกติก่อนเจ็บป่วยมากที่สุด สามารถกลับไปอยู่ในครอบครัว และดำรงชีวิตใกล้เคียงปกติมากที่สุด เช่น การทำกายภาพบำบัด

ช่วยหาคำตอบให้ด้วยนะคะ.....

●การบริการทางสุขภาพคืออะไร?

เฉลยคำถามกรอบที่ 1

การบริการทางสุขภาพ เป็นการบริการเพื่อป้องกันโรค ส่งเสริมสุขภาพ รักษาพยาบาลและฟื้นฟูสมรรถภาพของประชาชน ดำเนินการโดยบุคลากรหน่วยงานภาครัฐและเอกชน รวมทั้งมีส่วนร่วมในการให้บริการของภาคเอกชน

เด็กๆ เก่งทุกคนเลย.....!
เตรียมตัวให้พร้อมต่อไปเราจะไปศึกษา
หลักการในการให้บริการกันต่อเลยจ๊ะ

กรอบที่ 2

หลักในการเลือกใช้บริการทางสุขภาพอย่างมีเหตุผล

การเลือกใช้บริการทางสุขภาพทั้งทางด้านการแพทย์และสาธารณสุขมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับทุกคน เนื่องจากสถานการณ์ที่เป็นปัญหาด้านสุขภาพที่สำคัญต่างๆ ของประชาชน ในปัจจุบันเป็นปัญหาที่มีผลกระทบทั้งตัวบุคคล ครอบครัว และชุมชน ปัญหาสุขภาพส่วนใหญ่เกิดจากการมีพฤติกรรมเสี่ยงและมีพฤติกรรมสุขภาพที่ไม่ถูกต้อง อยู่ในสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยให้เกิดการแพร่ระบาดของโรคติดต่อและโรคไม่ติดต่อ

ในปัจจุบันรัฐบาลได้ดำเนินการจัดระบบบริการสาธารณสุขตามโครงสร้างและบริหารจัดการของหน่วยงานภาครัฐมีกระทรวงสาธารณสุขเป็นหลัก และหน่วยงานสาธารณสุขในสังกัดทั้งในส่วนกลางและภูมิภาคทั่วประเทศ นอกจากนี้ยังมีหน่วยงานเอกชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นจำนวนมาก

หลักในการเลือกใช้บริการทางสุขภาพ

ในการเลือกใช้บริการทางสุขภาพเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อสุขภาพผู้บริโภคร ควรคำนึงถึงหลักการดังนี้

1. เมื่อเจ็บป่วยหรือมีปัญหาด้านสุขภาพควรเลือกใช้บริการสุขภาพให้ตรงกับปัญหานั้นๆ เช่น ปวดฟัน ควรปรึกษาทันตแพทย์
2. สถานที่ที่จะใช้บริการสุขภาพมีทั้งของภาครัฐและเอกชน ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค จึงต้องศึกษาว่าจะใช้บริการด้านใด อย่างไรจึงจะเหมาะสม
3. ไม่ควรเลือกใช้บริการสุขภาพที่ไม่น่าเชื่อถือ เช่น หมอเถื่อน หมอไสยศาสตร์ เป็นต้น การเลือกใช้บริการทางสุขภาพดังกล่าว ผู้รับบริการควรคำนึงถึงปัจจัยในด้านต่างๆ เช่น ค่าใช้จ่าย การเดินทางไปรับบริการ เป็นต้น

คำถามกรอบที่ 2

ให้นักเรียนทุกคนตอบคำถามต่อไปนี้ด้วยนะคะ

1. หลักการในการเลือกใช้บริการทางสุขภาพคืออะไร
2. หน่วยงานใดของภาครัฐที่มีหน้าที่หลักในการให้บริการสุขภาพ

เหนื่อยไหมครับ ?
ผมเอาใจช่วยให้ตอบถูกทุกข้อนะครับ
.... ฮู้ๆ ครับ ...

เฉลยคำถามกรอบที่ 2

1. ต้องมีการวิเคราะห์และเข้าใจสถานการณ์ ปัญหาสุขภาพที่เกิดขึ้นกับตนเอง หรือที่จะเลือกใช้บริการทางสุขภาพได้เหมาะสม
2. กระบวนการสาธารณสุข

เก่งทุกคนเลยนะคะ ตอบถูกทุกข้อ ....
 ศึกษาความรู้ในรอบต่อไปได้เลยค่ะ
 อ๊ะ อ๊ะ! แต่ถ้าตอบผิด ให้กลับไปศึกษาใหม่
 อีกรอบนะคะ

กรอบที่ 3

หน่วยงานที่ให้บริการทางสุขภาพ หมายถึง หน่วยงานที่เป็นแนวร่วมด้านสุขภาพในสังคมและชุมชน มีทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน

หน่วยงานภาครัฐ มีบทบาทหน้าที่และภารกิจแตกต่างกัน ดังนี้

- ☺ กระทรวงสาธารณสุข เป็นหน่วยงานของรัฐที่ให้บริการด้านสุขภาพครอบคลุมทั้งประเทศ มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกัน และการควบคุมโรค การรักษาพยาบาลและการฟื้นฟูสมรรถภาพ
- ☺ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด มีบทบาทหน้าที่ในการวางแผนยุทธศาสตร์ระดับจังหวัด
- ☺ โรงพยาบาลศูนย์ เป็นโรงพยาบาลระดับเขต มีขีดความสามารถในการรักษาพยาบาลสูงกว่าโรงพยาบาลทั่วไปเนื่องจากมีบุคลากรทางการแพทย์และเครื่องมือ อุปกรณ์ การแพทย์ที่ทันสมัยและพร้อมเพรียงมากกว่า มีเตียงรับผู้ป่วยไว้รักษาในโรงพยาบาล ตั้งแต่ 600 เตียงขึ้นไป
- ☺ โรงพยาบาลทั่วไป เป็นโรงพยาบาลระดับจังหวัด มีความสามารถในการรักษาพยาบาลสูงกว่าโรงพยาบาลชุมชน มีเตียงรับผู้ป่วยไว้รักษาในโรงพยาบาล ตั้งแต่ 150 เตียงขึ้นไป
- ☺ โรงพยาบาลชุมชน เป็นหน่วยบริการสาธารณสุขระดับอำเภอ มีความสามารถในการบริการรักษาพยาบาลสูงกว่าสถานีอนามัย มีเตียงรับผู้ป่วยไว้ค้างคืน ตั้งแต่ 30 - 90 เตียง
- ☺ สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ หรือสำนักงานสาธารณสุขกิ่งอำเภอ มีหน้าส่งเสริม สนับสนุน และควบคุมการปฏิบัติงานของสถานีอนามัย และประสานงานกิจกรรมสาธารณสุขภายในอำเภอ
- ☺ สถานีอนามัยหรือโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) เป็นหน่วยบริการสาธารณสุขในระดับตำบล มีหน้าที่ให้บริการรักษาพยาบาลขั้นพื้นฐาน

คำถามกรอบที่ 3

ให้นักเรียนจับคู่ข้อความที่มีความสัมพันธ์กัน

.....1. สถานีอนามัย	ก สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ
.....2. โรงพยาบาลศูนย์	ข หน่วยบริการสาธารณสุขในระดับตำบล
.....3. โรงพยาบาลทั่วไป	ค มีเตียงรักษาพยาบาลตั้งแต่ 600 เตียงขึ้นไป
.....4. โรงพยาบาลชุมชน	ง มีเตียงรักษาพยาบาลตั้งแต่ 30-90 เตียง
.....5. ส่งเสริม สนับสนุนและควบคุม การปฏิบัติงานของสถานีอนามัย	จ มีเตียงรักษาพยาบาลตั้งแต่ 150 เตียงขึ้นไป

คำตอบอยู่หน้าต่อไปจ๊ะ

เฉลยคำถามกรอบที่ 3

1.ก 2.ค 3.จ 4.ง 5.ข

กรอบที่ 4

หน่วยงานของรัฐที่ไม่สังกัดกระทรวงสาธารณสุข มีดังนี้

- ☺ กระทรวงกลาโหม เช่น โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า โรงพยาบาลภูมิพลอดุลยเดช ฯลฯ
- ☺ กระทรวงศึกษาธิการ เป็นโรงพยาบาลที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา เช่น โรงพยาบาลศิริราช โรงพยาบาลรามาริบัติ โรงพยาบาลศรีนครินทร์ ฯลฯ
- ☺ กระทรวงคมนาคม ได้แก่ โรงพยาบาลบูรณัตร์ไชยากร
- ☺ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้แก่ โรงพยาบาลตำรวจ
- ☺ กรุงเทพมหานคร เช่น โรงพยาบาลกลาง โรงพยาบาลตากสิน ฯลฯ
- ☺ สภากาชาดไทย เช่น โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ โรงพยาบาลสมเด็จพระบรมราชเทวี ณ ศรีราชา

หน่วยงานภาคเอกชน หน่วยงานภาคเอกชนหรือองค์กรอิสระที่ให้บริการทางสุขภาพ

☺ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.) เป็นองค์กรอิสระที่ทำหน้าที่สนับสนุนให้เกิดกระบวนการสร้างเสริมสุขภาพที่มีความเข้มแข็งยั่งยืน

☺ สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.) เป็นนิติบุคคล ทำหน้าที่ศึกษาค้นคว้าและวิจัยองค์ความรู้สำหรับการพัฒนาปรับเปลี่ยนสุขภาพของคนในชาติอย่างมีระบบสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ และการสร้างเสริมสุขภาพของประชาชน

☺ มูลนิธิธรรมาภรณ์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ เป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ประสานงานเครือข่ายเครือข่ายระหว่างองค์กร และกลุ่มต่างๆ ที่มีความสนใจทำงานด้านนี้ และนำไปสู่กิจกรรมต่างๆ ที่หลากหลายรูปแบบ

คำถามรอบที่ 4

ให้นักเรียนจับคู่ข้อความที่มีความสัมพันธ์กัน

.....1. โรงพยาบาลที่สังกัดกระทรวงกลาโหม	ก โรงพยาบาลกลาง
.....2. โรงพยาบาลสังกัดกรุงเทพมหานคร	ข สสส .
.....3. โรงพยาบาลที่สังกัดสภากาชาดไทย	ค โรงพยาบาลศิริราช
.....4. องค์การอิสระทำหน้าที่เสริมสร้างสุขภาพ	ง โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์
.....5. โรงพยาบาลที่สังกัดสำนักงาน	จ โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า
- คณะกรรมการการอุดมศึกษา

ดูเฉลยหน้าถัดไปค่ะ

เฉลยคำถามกรอบที่ 4

1.จ 2.ก 3.ง 4.ข 5.ค

กรอบที่ 5

ภาคประชาชน ภาคีเครือข่ายภาคประชาชนเป็นบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชน มีบทบาทด้านสุขภาพที่สำคัญทั้งในด้านการป้องกันโรค และสร้างเสริมสุขภาพของประชาชนในพื้นที่ทั้งในเขตเมืองและชุมชนในเขตชนบท ภาคีเครือข่ายภาคประชาชนมีดังนี้

☺ **ระบบสุขภาพภาคประชาชน** หัวใจสำคัญของระบบสุขภาพภาคประชาชน คือ การจัดการเพื่อให้ประชาชนมีความสามารถในการดูแลสุขภาพของตนเอง ระบบสุขภาพภาคประชาชนที่มีส่วนสำคัญในการดำเนินงานทางด้านสุขภาพ มีดังนี้

- **อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน หรือ อสม.** หมายถึง ประชาชนที่ได้รับการคัดเลือกเข้าร่วมดำเนินงานสาธารณสุขขั้นพื้นฐานของชุมชน ทำหน้าที่ประสานและดำเนินการร่วมกับหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข

- **ศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน หรือ ศสมช.** เป็นหน่วยบริการสุขภาพระดับหมู่บ้าน ที่ให้บริการสาธารณสุขเบื้องต้นแก่ประชาชนในชุมชน

- **ชมรมสร้างเสริมสุขภาพ** หมายถึง กลุ่มประชาชนที่มีความสนใจกิจกรรมด้านสุขภาพเหมือนกันและรวมตัวกันจัดตั้งกลุ่มขึ้น เช่น ชมรมทูบีนัมเบอร์วัน

- **แกนนำและอาสาสมัครนักเรียนและเยาวชน** นักเรียนในฐานะที่เป็นบุคคลหนึ่งในชุมชนจึงเป็นภาคีเครือข่ายสำคัญที่มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพของชุมชนในระดับภาคประชาชนได้ เช่น อสม.น้อยปราบลูกน้ำยุ่งลาย อย.น้อยรณรงค์อาหารปลอดภัย แกนนำอาสาสมัครนักเรียน

คำถามกรอบที่ 5

เกม “เติมคำในช่องว่าง”

- .....1) การจัดการเพื่อให้ประชาชนมีความสามารถในการดูแลสุขภาพของตนเอง
- .....2) ประสานและดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข
- .....3) ศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน
- .....4) ชมรมทูบีนัมเบอร์วัน
- .....5) อสม.น้อยปราบลูกน้ำยุงลายป้องกันโรคไข้เลือดออก

นำข้อความนี้ไปเติมในช่องว่าง

- ก. อสม.
- ข. ศสมช.
- ค. ชมรมสร้างเสริมสุขภาพ
- ง. แกนนำและอาสาสมัครนักเรียนและเยาวชน
- จ. หัวใจของระบบสุขภาพภาคประชาชน

เฉลยหน้าถัดไปค่ะ

เฉลยคำถามกรอบที่ 5

2. ข 2. ค 3. ง 4. จ 5. ก

กรอบที่ 6

การเลือกใช้บริการทางสุขภาพอย่างมีเหตุผล

ระบบประกันสุขภาพของรัฐ

การที่ประชาชนจะมี “สุขภาพดี” ได้นั้น ประชาชนจะต้องสามารถพึ่งพาตนเองทางด้านสุขภาพได้มากขึ้น สามารถเข้ามามีส่วนร่วมดูแลและบริหารจัดการระบบสุขภาพได้ โดยถือว่า “สุขภาพ” เป็นเรื่องของประชาชนทุกคน และเพื่อประชาชนทุกคน เน้นการ “สร้าง” สุขภาพมากกว่าการ “ซ่อม” สุขภาพ

ระบบประกันสุขภาพ แบ่งเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. สวัสดิการรักษายาบาลของข้าราชการและครอบครัว
2. ผู้ประกันตนตามกฎหมายประกันสังคม
3. โครงการบัตรประกันสุขภาพถ้วนหน้าหรือบัตรทอง การขึ้นทะเบียนบัตรทองประชาชนในต่างจังหวัดขึ้นทะเบียนได้ที่โรงพยาบาลหรือสถานอนามัยที่ดูแลรับผิดชอบ ส่วนประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครขึ้นทะเบียนได้ที่ศูนย์บริการสาธารณสุขหรือโรงพยาบาลของรัฐที่ดูแลรับผิดชอบ

ระบบประกันสุขภาพมีกี่ประเภท

เฉลยคำถามกรอบที่ 6

ระบบประกันสุขภาพ แบ่งเป็น 3 ประเภท ดังนี้

- 1.สวัสดิการรักษายาบาลของข้าราชการและครอบครัว
2. ผู้ประกันตนตามกฎหมายประกันสังคม
3. โครงการบัตรประกันสุขภาพถ้วนหน้าหรือบัตรทอง

กรอบที่ 7

สิทธิประโยชน์ของผู้รับบริการทางการแพทย์ที่**ได้รับความคุ้มครองโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย** แบ่งเป็น

1. การตรวจและการดูแลเพื่อส่งเสริมสุขภาพหญิงตั้งครรภ์
2. การดูแลสุขภาพเด็ก พัฒนาการ และภาวะโภชนาการของเด็ก
3. การตรวจสุขภาพประชาชนทั่วไปและกลุ่มเสี่ยง
4. การวางแผนครอบครัว
5. ขาด้านไวรัสเอดส์กรณีการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อจากแม่สู่ลูก
6. การเยี่ยมบ้านและการดูแลผู้ป่วยที่บ้าน
7. การให้ความรู้ด้านสุขภาพแก่ผู้รับบริการในระดับบุคคลและครอบครัว
8. การให้คำปรึกษาและการสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสุขภาพ
9. การส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคในช่องปาก

การบริการทางการแพทย์ที่**ไม่ได้รับการคุ้มครอง** จะไม่ได้รับสิทธิใช้บริการทางการแพทย์ แบ่งเป็น

1. กลุ่มบริการที่เกินความจำเป็นพื้นฐาน เช่น การรักษาภาวะมีบุตรยาก การผสมเทียม
  2. กลุ่มบริการที่มีงบประมาณเป็นการเฉพาะ
    - การบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาและสารเสพติดตามกฎหมายว่าด้วยสารเสพติด
  3. กลุ่มบริการอื่นๆ
    - โรคเดียวกันที่ต้องใช้ระยะเวลารักษาตัวในโรงพยาบาล ประเภทคนไข้ใน เกิน 180 วัน
- ยกเว้นหากมีความจำเป็นต้องรักษาต่อเนื่องจากมีภาวะแทรกซ้อนหรือข้อบ่งชี้ทางการแพทย์

คำถามกรอบที่ 7

คำชี้แจง ลากเส้นให้สัมพันธ์กัน ข้อใดเป็นสิทธิประโยชน์ของผู้รับบริการทางการแพทย์ที่ได้รับความคุ้มครองโดย**ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย**

สิทธิ
ประโยชน์ของ
ผู้รับบริการ
ทางการแพทย์
ที่ได้รับความ
คุ้มครองโดย
**ไม่ต้องเสีย
ค่าใช้จ่าย**

ก

การตรวจสุขภาพช่องปาก

ข

การรักษาภาวะมีบุตรยาก

ค

การวางแผนครอบครัว

ง

การตรวจสุขภาพประชาชนทั่วไปและกลุ่มเสี่ยง

จ

การเปลี่ยนเพศ

ฉ

การผสมเทียม

ช

การส่งเสริมสุขภาพหญิงตั้งครรภ์

ถ้าทำผิดให้กลับไปศึกษาใหม่อีกครั้งนะจ๊ะ เด็กๆ
แต่ถ้าทำถูกทุกข้อ .... เก่งมากๆ จ๊ะ

เฉลยคำถามกรอบที่ 7

1. ก 2. ค 3. ง 4. ข

กรอบสรุป

การบริการทางสุขภาพ ประกอบด้วยกิจกรรมสุขภาพ 4 ด้าน ได้แก่ การส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค รักษาพยาบาล และฟื้นฟูสภาพ หน่วยงานที่มีให้บริการสุขภาพมีทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และระบบสุขภาพภาคประชาชน หน่วยงานภาครัฐมีกระทรวงสาธารณสุขเป็นหลัก ทำหน้าที่ในการให้บริการสุขภาพกับประชาชน โดยผ่านหน่วยงานระดับต่างๆ ได้แก่ สถานีอนามัยหรือโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล โรงพยาบาลชุมชน โรงพยาบาลทั่วไป โรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลเฉพาะทาง สถานบริการแต่ละระดับ มีขีดความสามารถในการให้บริการสุขภาพแตกต่างกัน นอกจากนี้ยังมีหน่วยงานภาครัฐอื่นที่ให้บริการสุขภาพ เช่น โรงพยาบาลในสังกัดกรุงเทพมหานคร หน่วยงานภาคเอกชน ได้แก่ โรงพยาบาลเอกชน คลินิก ร้านขายยา สมาคมพัฒนาประชากรและชุมชน ในชุมชนมีระบบสุขภาพภาคประชาชน ซึ่งมีอาสาสมัครประจำหมู่บ้าน หรือ อสม. ผู้นำนักเรียน/เยาวชน เป็นแกนนำในการดำเนินงานสร้างเสริมสุขภาพและควบคุมโรคแก่ประชาชน นอกจากนี้รัฐบาลโดยกระทรวงสาธารณสุขได้จัดระบบประกันสุขภาพขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้ประชาชนทุกคนสามารถเข้าถึงบริการสุขภาพได้อย่างเสมอภาคและทั่วถึง

แบบทดสอบหลังเรียน

คำชี้แจง

ให้นักเรียนเขียนเครื่องหมาย × หน้าข้อที่ถูกต้องที่สุด

1. หน่วยงานภาครัฐที่มีหน้าที่ให้บริการด้านสุขภาพโดยตรงคือกระทรวงใด
  - ก. กระทรวงกลาโหม ข. กระทรวงสาธารณสุข
  - ค. กระทรวงมหาดไทย ง. กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา
2. การบริการทางการแพทย์ข้อใดไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย
  - ก. การวางแผนครอบครัว ข. การเปลี่ยนถ่ายอวัยวะ
  - ค. การรักษาภาวะมีบุตรยาก ง. การผ่าตัดเสริมจมูก
3. หน่วยงานที่ให้บริการสุขภาพที่ใกล้ชิดประชาชนเป็นหน่วยบริการปฐมภูมิคือหน่วยงานใด
  - ก. สถานีอนามัย ข. ศูนย์สุขภาพชุมชน
  - ค. โรงพยาบาลชุมชน ง. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด
4. ข้อใดไม่ใช่ระบบสุขภาพภาครัฐ
  - ก. กระทรวงสาธารณสุข ข. โรงพยาบาลศูนย์
  - ค. สภากาชาดไทย ง. โรงพยาบาลชุมชน
5. ข้อใดไม่ใช่การบริการทางสุขภาพ
  - ก. . การบริการเพื่อป้องกันโรค ข. การส่งเสริมสุขภาพ
  - ค. การรักษาพยาบาล ง. การทดสอบสมรรถภาพ
6. สิทธิประโยชน์ของผู้เข้าร่วมบริการทางการแพทย์ที่ไม่เสียค่าใช้จ่าย ไม่ครอบคลุมเรื่องใด
  - ก. การตรวจสุขภาพของหญิงตั้งครรภ์ ข. การตรวจสภาพช่องปาก
  - ค. การรักษาภาวะผู้มีบุตรยาก ง. การตรวจสุขภาพประชาชนทั่วไป

7. เป้าหมายสูงสุดของระบบสุขภาพคืออะไร
  - ก. ประชาชนทุกคนมีสุขภาพดี
  - ข. ประชาชนได้รับการบริการด้านสุขภาพอย่างทั่วถึง
  - ค. ประชาชนทุกคนพึงตนเองด้านสุขภาพได้
  - ง. ประชาชนมีส่วนร่วมดูแลบริหารจัดการระบบสุขภาพ
8. หลักการที่สำคัญของระบบสุขภาพภาคประชาชนคือข้อใด
  - ก. ประชาชนมีความสามารถดูแลสุขภาพของตนเอง
  - ข. หน่วยงานภาครัฐบริการสุขภาพได้ทั่วถึงในชุมชน
  - ค. ประชาชนและองค์กรท้องถิ่นร่วมมือกับด้านบริการสุขภาพ
  - ง. ประชาชนในชุมชนมีเป้าหมายร่วมกัน
9. ข้อใดไม่ใช่ระบบสุขภาพภาคประชาชน
  - ก. ชมรมสร้างเสริมสุขภาพ
  - ข. ศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน (ศสมช.)
  - ค. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)
  - ง. อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.)
10. ระบบสุขภาพภาคประชาชนที่นักเรียนสามารถเข้าร่วมได้มากที่สุดคือข้อใด
  - ก. ชมรมสร้างเสริมสุขภาพ
  - ข. ศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน (ศสมช.)
  - ค. แกนนำและอาสาสมัครนักเรียนและเยาวชน
  - ง. อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.)

ตรวจคำตอบ.....

หน้าถัดไปนะคะ

เฉลยแบบทดสอบหลังเรียน

ข้อที่	คำตอบ
1	ข
2	ก
3	ข
4	ค
5	ง
6	ค
7	ก
8	ก
9	ค
10	ค

กระดาษคำตอบแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....

แบบทดสอบก่อนเรียน

ข้อ	ก	ข	ค	ง
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				

แบบทดสอบหลังเรียน

ข้อ	ก	ข	ค	ง
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				

แบบสรุปผลการเรียนรู้
เรื่อง บริการดี ชีวิตดี มีคุณภาพ

การประเมินผล	ทดสอบก่อนเรียน	ทดสอบหลังเรียน	คะแนน ความก้าวหน้า
คะแนนเต็ม	10	10	
คะแนนที่ได้			

แล้วพบกันใหม่ในเล่มต่อไปนะคะ
.....สวัสดีค่ะ.....

บรรณานุกรม

กิตติ ปรมัตผลและคณะ. หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน สุขศึกษา 2. นนทบุรี :

บริษัท สำนักพิมพ์เอมพันธ์ จำกัด, 2553.

วิชาการและมาตรฐานการศึกษา, สำนักกระทรวงศึกษาธิการ. ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้

แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุม

สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2551

ศึกษาธิการ, กระทรวง. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ :

โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2551.

สุจิตรา สุคนธ์ทรัพย์และคณะ. หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน สุขศึกษา ม 2. กรุงเทพฯ :

บริษัท สำนักพิมพ์แม็ค จำกัด, 2553.